

γρού, ὁ κ. Μαθιόπουλος τῶν κυριῶν Κατζηθανασίου καὶ Σπ. Ρόμα καὶ ὁ κ. Ὁθωναῖος παραγγελία τοῦ Πανεπιστημίου τῶν καθηγητῶν Ν. Διομήδους καὶ Βίμπου ἀρχιεπισκόπου.

★ Διαγωνισμὸς ἀρχιτεκτονικῶν.

Ἐν τῇ σχολῇ τῶν Ὁραίων Τεχνῶν τῶν Παρισίων ὁ κ. Ἄλ. Νικολοῦδης μεταξύ 175 διαγωνισθέντων πρὸς ἀπόκτησιν διπλώματος ἔτυχε τοῦ πρώτου μεταλλίου τῆς ἀρχιτεκτονικῆς.

ΥΠΟ ΤΗΝ ΣΚΙΑΝ ΤΩΝ ΦΟΙΝΙΚΩΝ

Κωνσταντίνου Μεταξᾶ Βοσπορίτου. Ὑπὸ τὴν σκίαν τῶν Φοινίκων. Μετὰ προλόγου Χ. Ἀννίνου. Ἐκδοικὸν Κατάστημα υἱῶν Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. Ἐν Ἀθήναις. Σελ. 282. Λρ. 3.

Τὸ διήγημα ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶναι ὅσον ἄλλοι κλάδοι τῆς φιλολογίας, ὡς λ. γ. ἡ λυρική ποίησις καὶ τὸ δράμα, ἀνεπτυγμένον. Ἐν τούτοις τὸ εἶδος τοῦτο εὐδοκμεῖ καὶ θά ἡδύκοιμι καλλιεργούμενον, διότι παρετήρηθη ὅτι ἐνῶ εἰς τὴν ποίησιν καὶ τὰ θεατρικὰ ἔργα πλημμυροῦν αἱ ἀποτυχίαί καὶ αἱ μετριότητες, εἰς τὸ διήγημα αὐταὶ εἶναι πολὺ περιωρισμένα, καίτοι τὸ διήγημα εἶναι ἀπὸ τὰ τεχνικώτερα εἶδη τῆς δημιουργικῆς λογογραφίας. Δι' αὐτὸ καὶ ἀφιερῶμεν ἐν τῇ στήλῃ ταύτῃ παρὰ τὸ σύνθηες περισσοτέρας γραμμᾶς. Ὁ κ. Μεταξᾶς Βοσπορίτης, ὃν πολλοὶ ἐνόμιζον ὡς ἀποσχόντα τῆς φιλολογίας καὶ ἀσχολούμενον μόνον εἰς τὰς γεωπονικάς του ἐργασίας, ἐνεφανίσθη ἀφινιδίως διὰ νέου ὀγκώδους τόμου. Ἡ πάροδος τῶσιν ἐτῶν, ἡ ἐμφιλοχωρήσασα μεταξύ τῆς ἐκδόσεως τῶν πρώτουτύπων «Σκηνῶν τῆς Ἐρήμου» καὶ ἤδη τῶν «Ὑπὸ τὴν σκίαν τῶν Φοινίκων» εἶναι μία ἐπί πλέον ἀφορμὴ ὅπως μετὰ μεγαλειέτερος ἐνδιαφέροντος ἀναψωσθῇ ἡ νέα αὐτῆ συμβολὴ εἰς τὴν διηγηματογραφίαν μας, ἣν διηκόλυεν ἡ ἐγνωσμένη φιλοκαλία καὶ ἐλευθεριότης τῶν υἱῶν Κωνσταντινίδου.

Δέκα εἶναι τὰ νέα διηγήματα τοῦ κ. Μεταξᾶ Βοσπορίτου. Ἄλλ' εἶναι ὅλα διηγήματα· Ἐπεκράτησε παρὰ πολλοῖς μία κακὴ ἐκτίμησις μεταξύ δύο ὑποδιαιρέσεων φιλολογικῶν: Μεταξὺ καθαροῦ διηγήματος καὶ ἡθογραφίας. Εἰς τὸν ἀρτιφανῆ τόμον δύο εἶναι μᾶλλον ἡθογραφίαι (τὸ ἑκατομμύριον—ὁ καλὸς δικηγορικός), ἐν (Πρώτῃ θέσει) ταξειδιωτικῇ ἐντύπωσις, ἐν ὁμορροσικῶν (ὁ ἰατρὸς Παπαδόπουλος), μία κοινωνικὴ μελέτη (Νίκος Παδούρης) καὶ ἐν (ἡ εὐχὴ τοῦ Σατανᾶ) εἶδος ἀπολόγου. Ὡστε ἐκ τῶν δέκα διηγημάτων οὐτὲ τὰ ἥμισυ δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰ διηγήματα αὐστηρῶς κρινόμενα.

Ὡς πρὸς τὴν πρωτοτυπίαν, ἡ ὑπόθεσις τῶν πλειστων εἶναι συνήθης. Μία αὐτοβιογραφία ἐνὸς ἀπογοητευμένου (Νίκος Παδούρης), μία συνωνυμία ὀνόματος (Ἰατρὸς Παπαδόπουλος) εἰς τύπος φυλαργύρου (τὸ ἑκατομμύριον), μία καταστροφὴ ἐλπίδων (Ὑπὸ τὴν σκίαν τῶν φοινίκων.— Ἡ ἐπ' ἀνόδοσ τοῦ μοναγενοῦς), μία κακοῦθεια ἐνὸς ἀπατεῶνος (Καλὸς δικηγόρος), μία ἀπιστία γυναικὸς ὡραίας, προδιδούσης τὸν μέθυσον καὶ φιλήδονον σύζυγον τῆς (Δξεμῆλα). Ὅσοι γνωρίζουν ὅτι ὁ κ. Μεταξᾶς ἔχει ταξειδύσῃ πολὺ καὶ μάλιστα εἰς μέρη εἰς ἃ δὲν φθάνει ἡ ἐπιδεικτικὴ ταξειδιωτικὴ τάσις τῆς Ἑλλ. ἀριστοκρατίας, θ' ἀνέμνον ἐνθαρρυνόμενοι ἐκ τῶν «Σκηνῶν τῆς Ἐρήμου», ὅτι θά διήνοιγεν ἀγνώστους ὄριζοντας βίου ὄχι Εὐρωπαϊκοῦ. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ τίτλος «Ὑπὸ τὴν σκίαν τῶν Φοινίκων» τὸ ὑπέσχετο. Ἄλλ' ὁ κ. Μεταξᾶς δὲν ἠθέλησε νὰ μᾶς ξεκουράσῃ ἀπὸ τὰ συνειθισμένα θέματα,

λησμονῶν καὶ αὐτὸν τὸν τίτλον τοῦ τόμου του, ληφθέντα, κατὰ τὸ Γαλλικὸν σύστημα, ἐκ τοῦ πρώτου διηγήματος τῆς συλλογῆς, ἧς ὅλα ἐν γένει τὰ διηγήματα δὲν ἔχουν καμμίαν ἀπολύτως σχέσιν πρὸς τὸν τίτλον.

Τὸ κύριον προτέρημα τοῦ κ. Μεταξᾶ Βοσπορίτου ὡς διηγηματογράφου εἶναι ἡ ἀπλότης, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐν τούτοις δὲν λείπει τὸ ἐνδιαφέρον. Δὲν θηρεῖται τὴν ἐπιτήδευσιν, οὔτε ἐκβιάζει τὴν λύσιν. Ἔχει φυσικὴν τὴν ἀφήγησιν καὶ ἀπέριττον. Ἄπλοῦς, δὲν ἀσμενίζεταί εἰς λεπτομερεῖς περιγραφάς, περιττὰς εἰς τὸ διήγημα, ἀλλὰ προσέχει εἰς τὰ γεγονότα, φιλοτεχνεὶ διαλόγους γαργούς, δημιουργεῖ ἐπεισόδια ἐξελίξεως καὶ ὄχι ἀποπλανήσεως. Τοῦ ἀρέσουν τὰ ἀπρόοπτα καὶ σπανίως ἐκ τῆς προτύπου ἀναγνώσεως τοῦ διηγήματος νὰ μαντεύσῃ τις τὸ τέλος αὐτοῦ. Βαίνει εἰς λεωφόρον. Λέγει ὅ,τι εἶναι ἀνάγκη νὰ εἴπῃ. Δὲν κουράζει τὸν ἀναγνώστην. Λείπει ὅμως ἀπὸ τῶν διηγημάτων ἡ ψυχολογία ἔχουν παρατήρησιν ὄχι βάθους, ἀλλ' ἐκτάσεως. Γνωρίζει ὅμως ὁ συγγραφεὺς πῶς ν' ἀφηγηταί. Ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν—διότι ἐκεῖ κατηγήσαμεν, νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ γράψωμεν δι' ἐν βιβλίον χωρὶς νὰ ἀφιερῶσωμεν ἰδίαις γραμμᾶς καὶ περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἐνδύματος—ὁ κ. Μ. Β. μεταχειρίζεται ἄσφουον καθαρεύουσαν. Καίτοι εἰς τὸ διήγημα, ὡς πλησιάζον περισσότερον τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς φιλολογίας εἰς τὸν προφορικὸν λόγον—ἀφοῦ διηγεῖται τις,—ἐπιτρέπεται καὶ ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ἀσθηρότερον καθαρολόγους κάποια συγκατάβασις εἰς τὴν γλῶσσαν, ἀφοῦ ἐπὶ τέλους εἶναι γεγονός ὅτι δὲν ὁμιλοῦμεν ὅπως γράφομεν, ἐν τούτοις εἰς τὰ διηγήματα τοῦ Μ. Β. καίτοι ἐτηρήθη γλῶσσα καθαρεύουσα καὶ εἰς αὐτοῦ τοῦ διαλόγου, παρατηρεῖται ὅτι ἀναγινώσκονται εὐχαρίστως, ἀπροσκόπτως, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ τις εἰς τὴν ὁμαλότητα τοῦ ὕφους. Ποῦ καὶ ποῦ ὑπάρχουν μερικαὶ δοτικαὶ καὶ τινες ὑπερκαθαρεύοντες τύποι, οἱ ὁποῖοι ἠμποροῦσαν νὰ λείψουν, παραδόξως δὲ δύο ἢ τρεῖς χυδαῖαι φράσεις ὑπεσιδέσασιν, ὅπως ἀνὰ μέσον τῶν ἀνθῶν προβάλλει ἐνίονε αὐθαδῶς καὶ μία ἀκάνθη. Ἰσημείωσα χάριν περιεργίας τὰς λέξεις «τὸ γένειον ἦτο ὄξυ κατὰ ληχτόν», «δὸς δ' εἰπέιν», «ἄβακες μὲ παροψίδας», «κάλλιστος εἰρμός», «ζωντόνεκρος» «λυσικρήδεμνος», «ταφοδραπέτης», «ψυχροδοτὶδα ἀτμοσφαιραν», «τηλεβιβαστικὸν σύρμα» «εὐπάρυφος υἱός». Κάπου, ὁμιλῶν περὶ ἐρωμένης, γράφει: Νυχθημερὸν τὴν ὡσφραίνόμην», μία δὲ φράσις χυδαία «τὰς ὑποθέσεις του δὲν τὰς χὰ πτω» ἠμποροῦσε ἐπίσης νὰ λειψῇ ἔπειτα μάλιστα ἀπὸ τὸ «τηλεβιβαστικὸν σύρμα», τὸ «δὸς δ' εἰπέιν» Καὶ ἀφοῦ ὁ κ. Μ. Β. δὲν ἀκολουθεῖ τὴν διγλωσσίαν, θά εἴπῃ ὅτι εἶναι ἄπλαϊ ἀπροσεξία καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς τὰς ἀνέφερα.

Πρέπει ἄλλως τε νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ κ. Μ. Β. δὲν εἶναι ἐξ ἐπαγγέλματος λογογράφος, ἀλλὰ γεωπόνος, παρέργως ἀσχολούμενος εἰς τὴν διηγηματογραφίαν· θά ἠχόμμεθα ἐν τούτοις ἵνα καὶ ἄλλοι παρ' ἡμῶν διηγηματογράφοι οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι γεωπόνοι νὰ ἠρήθουν μερικὰς ἐπιτυχίας τοῦ κ. Μ. Β. Εἰς ἐν διήγημά του γράφει «Πόσαι σελίδες ἐξ ἐκάστου βιβλίου τὸ ὁποῖον ἀνεγνώσαμεν ἐντυπῶνται εἰς τὴν μνήμην μας; Ὀλίγισται. Τὰς ἀδιαφόρους τοῦ βιβλίου σελίδας ἀντιπαρερχόμεθα διὰ μηχανικῆς ἀναγνώσεως». Εἰς τὰ διηγήματά του ἀρκεταὶ σελίδες ἐντυπῶνται: αἱ τοῦ «Συναγματάρχου Κρουμέσκου», τοῦ «Νίκου Παδούρη» ἐν ᾧ εἶναι ἐγκατεσπαρμένα ὡραϊότατα ἀποφθέγματα, τῆς «Ἐπανόδου τοῦ μοναγενοῦς» τῆς ἀβιάστως συγκλητικῆς, ἧτις ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόθεσις δράματος.

Κ.